

загальна педагогіка та історія педагогіки

Білокопитов В. І.

кандидат педагогічних наук, доцент,

Сумський національний аграрний університет

ПРОЕКТ «КУЛЬТУРА ЯКОСТІ»: КОЛЕКТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ УСІХ СУБ'ЄКТІВ ДІЯЛЬНОСТІ УСТАНОВИ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Якість європейської освіти та, зокрема, вищої освіти було визначено як один з ключових чинників, які дозволять Європі досягти успіху у глобальній конкуренції.

Європейська асоціація університетів (ЄАУ) представляє та підтримує інтереси установ вищої освіти, є унікальним форумом для співпраці, що надає можливість слідкувати за останніми тенденціями в розвитку вищої освіти та науки, включаючи процес забезпечення якості вищої освіти. ЄАУ підтримала своїх членів у просуванні культури інституційної якості, що цілком враховує значну інституційну різноманітність, яка існує в Європі. Через десять років роботи в цій галузі і з огляду на офіційний запуск Європейського простору вищої освіти у 2010 році в ЄАУ проаналізували прогрес досягнутий у цьому відношенні [2, 6].

Проводячи дослідження та розробку проектів, експерти ЄАУ аналізують актуальні проблеми, що стоять перед університетами, а також прогресивний досвід на користь усіх суб'єктів освітніх перетворень. Через проекти та дослідження ЄАУ виявляє й аналізує нові тенденції та проблеми, що стоять перед університетами.

Вважаємо за доцільне на цьому етапі діяльності ЄАУ здійснити аналіз одного з найважливіших проектів, що реалізовувався з 2002 до 2006 року – проекту «Культура якості» (*Quality Culture*). Проект фінансувався програмою Сократес, тривав чотири роки і включав три тури. У проекті були задіяні 134 вищих навчальних заклади, згруповані у 18 мереж.

Метою проекту «Вивчення культури якості у європейських вищих навчальних закладах» стало запит установ про те, яким чином та за допомогою яких заходів вони реагують на виклик забезпечення та підвищення якості.

Це призвело до збільшення інформованості в інституціях для необхідності розвитку внутрішньої культури якості.

Відповідно до цього було обрано основні цілі, а саме: 1) підвищення рівня знань про необхідність розвитку внутрішньої культури якості у вищих навчальних закладах; 2) сприяння введенню внутрішнього управління якістю; 3) поширення вже існуючих прогресивних методів у цій галузі; 4) конструктивна допомога у пошуку процедур зовнішнього забезпечення якості вищої освіти; 5) участь у Болонському процесі шляхом зміцнення привабливості європейської вищої освіти [1, 6].

Вибір зупинився на назві «Культура якості», адже говорячи про якість, розуміємо суто адміністративні поняття, як «контроль якості» (*quality check*), «механізми якості» (*quality mechanisms*), «управління якістю» (*quality management*) тощо. Ці поняття не є нейтральними або проміжними, вони передають технократичні підходи, які неочікувано привели до зворотних результатів в академічному оточенні.

Отже, термін «культура» було обрано для того, щоб передати зміст якості як загальної цінності і колективної відповідальності усіх суб'єктів діяльності вищого навчального закладу, включаючи студентів і адміністрацію [4, 444].

На думку відомого у світі дослідника процесу забезпечення якості вищої освіти Л. Харві основними перешкодами для культури якості виступили: забезпечення якості призводить до неприйняття ризику; неоднорідність структур департаментів і практики; відсутність стійкості перед змінами політики / практики; невідповідні системи забезпечення якості; відсутність згуртування у вирішенні проблеми; несумісність між стратегією якості та процесом контролю якості; проблема із широким залученням до процесу забезпечення якості; бездіяльність після приєднання до процесу забезпечення якості; культура якості не є частиною повсякденного життя.

Проте існують такі переваги запровадження культури якості: збільшення співробітництва; збільшення конкурентоспроможності; реагування на зміни; розвиток персоналу, прийняття на себе ризику, визнання провалів та подальше навчання; студенти почуті і є рівноправними партнерами процесу [5, 3 – 4].

Автори проекту шукали відповіді на такі важливі питання: чи є звітність і удосконаленість метою зовнішніх оцінювань, ще показало, що впровадження процесів внутрішньої якості забезпечує необхідний баланс з нормативами зовнішньої звітності. Культура якості може служити для удосконалення вищих навчальних закладів: зовнішні процедури оцінки можуть служити для забезпечення необхідної підзвітності перед суспільством [3, 4].

Основним висновком проекту стало те, що цей проект сприяв розвитку і впровадженню систематичної і послідовної культури якості в університетах через збільшену прозорість і привабливість європейської вищої освіти. Проект посилив обізнаність у межах вищих навчальних закладів потреби розвитку внутрішньої культури якості та висунув введення управління внутрішньою культурою якості (*internal quality management*).

Список використаних джерел:

1. European University Association / Developing an internal quality Culture in European Universities // Report on the Quality Culture Project 2002 – 2003 – 53 p
2. European University Association / Examining Quality Culture: Part I – Quality Assurance Process in Higher Education Institutions // EUA Publication 2010 – 52 p.
3. European University Association / Quality Culture in European Universities: A Bottom-up Approach // Report on the Three Rounds of Quality Culture Project, 2002-2006. – 42 p.
4. Gvaramadze I. From Quality Assurance to Quality Enhancement in the European Higher Education Area / I. Gvaramadze // European Journal of Education. – 2008. – Vol. 43. – № 4. – PP. 443-455 p.
5. Harvey L. Quality Culture, Quality Assurance and Impacts: Overview of Discussion / L. Harvey // Centre for Research and Evaluation. 2006. – 16 p.